Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

25. siječnja 2017.[1]

„Zahtjev za prethodnu odluku – Carinska unija – Nastanak carinskog duga nezakonitim unosom robe – Pojam dužnika – Zaposlenik pravne osobe koja je provela nezakonit unos – Utvrđenje prijevare ili očite nepažnje“

U predmetu C-679/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Finanzgericht Baden-Württemberg (Financijski sud u Baden-Württembergu, Njemačka), odlukom od 1. prosinca 2015., koju je Sud zaprimio 17. prosinca 2015., u postupku

Ultra-Brag AG

protiv

Hauptzollamt Lörrach,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen, predsjednik vijeća, M. Vilaras (izvjestitelj), J. Malenovský, M. Safjan i D. Šváby, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Wahl,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Europsku komisiju, L. Grønfeldt i M. Wasmeier, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 26. listopada 2016.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 202. stavka 3. prve i druge alineje te članka 212.a Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice (SL 1992., L 302, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 2., str 110.),

1 — Jezik postupka: njemački

kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EZ) br. 1791/2006 od 20. studenoga 2006. (SL 2006., L 363, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 1., str. 187.) (u daljnjem tekstu: Carinski zakonik).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između poduzetnika za logistiku Ultra-Brag AG, koji, među ostalim, nudi usluge prijevoza europskim unutarnjim vodama, i Hauptzollamta Lörrach (Glavni carinski ured u Lörrachu, Njemačka) u vezi s plaćanjem carinskog duga nastalog nezakonitim unosom robe u carinsko područje Europske unije.

Pravni okvir

3 Carinski zakonik stavljen je izvan snage Uredbom (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL 2013., L 269, str. 1.).

4 Članak 38. stavak 1. Carinskog zakonika propisivao je:

„Osoba koja je unijela robu u carinsko područje Zajednice obvezna je robu bez odgode prevesti putem i na način koji odrede carinska tijela i u skladu s njihovim uputama:

(a) do naznačene carinarnice, od strane carinskih tijela, ili kojega drugog mjesta koje odrede ili odobre ta tijela; ili

[…]”

5 Članak 40. navedenog zakonika propisivao je:

„Robu koja ulazi u carinsko područje Zajednice carinarnici podnosi osoba koja je robu unijela na to područje ili prema potrebi osoba koja je preuzela odgovornost za prijevoz robe nakon takvog ulaska, izuzev robe koja se nalazi na prijevoznim sredstvima koja samo prolaze teritorijalnim vodama ili zračnim prostorom carinskog područja Zajednice bez zaustavljanja na tom području. Osoba koja podnosi robu treba uputiti na skraćenu deklaraciju ili carinsku deklaraciju koja je prethodno podnesena u pogledu robe.”

6 U skladu s člankom 185. stavkom 1. prvim podstavkom Carinskog zakonika:

„Robi Zajednice, koja je bila izvezena iz carinskog područja Zajednice, te se u roku od tri godine vraća u to područje i pušta u slobodni promet, odobrava se oslobođenje od uvoznih carina na zahtjev osobe na koju se to odnosi.”

7 Članak 202. istog zakonika određivao je:

„1. Uvozni carinski dug nastaje:

(a) nezakonitim unosom u carinsko područje Zajednice robe koja podliježe plaćanju uvoznih carina, ili

[…]

Za potrebe ovog članka, nezakoniti unos znači svaki unos uz nepoštivanje odredaba članaka od 38. do 41. i članka 177. druge alineje.

2. Carinski dug nastaje u trenutku nezakonita unosa robe.

3. Dužnici su:

— osoba koja je nezakonito unijela robu,

— sve osobe koje su sudjelovale u nezakonitom unosu robe, a znale su ili su opravdano trebale znati da je takav unos nezakonit, i

— sve osobe koje su određenu robu stekle u vlasništvo ili posjed i koje su u trenutku stjecanja ili primitka robe znale ili su opravdano trebale znati da je roba nezakonito unesena.”

8 Članak 212.a Carinskog zakonika glasio je kako slijedi:

„Ako zbog prirode ili posebne svrhe robe carinsko zakonodavstvo predviđa povoljno tarifno postupanje za robu ili oslobođenje ili potpuno ili djelomično izuzeće od uvozne ili izvozne carine prema člancima 21., 82., 145. ili 184. do 187., takvo povoljno tarifno postupanje, oslobođenje ili izuzeće također se primjenjuje u slučajevima kada je carinski dug nastao prema člancima 202. do 205., 210. ili 211. ako postupanje dotične osobe ne podrazumijeva ni prijevaru ni očitu nepažnju, a ta osoba podnese dokaz da su zadovoljeni drugi uvjeti za primjenu povoljnog tarifnog postupanja, oslobođenja ili izuzeća.” [neslužbeni prijevod]

Glavni postupak i prethodna pitanja

9 Društvo Ultra-Brag izvezlo je 25. svibnja 2010. riječnim putem dva transformatora, od kojih je svaki imao dvije zavojnice, iz carinskog područja Unije u Birsfelden (Švicarska).

10 Istoga dana, odnosno 25. svibnja 2010., zaposlenik društva Ultra-Brag, koji je kao stručnjak za prijevoz teškog tereta bio zaposlen na mjestu odgovorne osobe za izvoz, obaviješten je o havariji broda na koji je sutradan trebalo izvršiti utovar turbine u Strasbourgu (Francuska) radi njezina prijevoza do Antwerpena (Belgija) pa je odlučio u zamjenu poslati brod koji je prevozio dva transformatora i dvije zavojnice, pri čemu jedan od tih dvaju transformatora i obje zavojnice nisu bili istovareni. On je u tu svrhu postavio upit švicarskim carinskim tijelima o formalnostima koje treba izvršiti radi provođenja tog postupka. Ona su ga izvijestila da ponovni kratkotrajni izvoz u Uniju ne predstavlja problem, ali da o tome valja obavijestiti njemačka carinska tijela. Međutim, zbog kvara na automobilu taj ih zaposlenik nije mogao obavijestiti prije vremena zatvaranja nadležnog njemačkog carinskog ureda.

11 Radi poštovanja satnice utovara turbine u Strasbourgu, navedeni zaposlenik obavijestio je navečer 25. svibnja 2010. kapetana broda da se prema tom odredištu mora uputiti s transformatorom i dvije zavojnice. Ta roba nije podnesena njemačkim carinskim tijelima prilikom prelaska granice.

12 Zaposlenik je 26. svibnja 2010. kontaktirao njemačka carinska tijela.

13 Brod je 27. svibnja 2010. stigao u luku Basel (Švicarska) radi istovara transformatora i dviju zavojnica, pri čemu je turbina ostala na brodu radi prijevoza do Antwerpena. Dakle, njemačka carinska tijela utvrdila su prisutnost transformatora i dviju zavojnica na brodu.

14 Glavni carinski ured u Lörrachu rješenjem od 9. kolovoza 2010. o utvrđivanju uvoznih carina zatražio je od društva Ultra-Brag, kao jedinog dužnika, plaćanje carine u iznosu od 122 470,07 eura.

15 Društvo Ultra-Brag, nakon što mu je odbijena njegova upravna žalba, podnijelo je tužbu Finanzgerichtu Baden-Württemberg (Financijski sud u Baden-Württembergu, Njemačka). Ono je tvrdilo da nije trebalo primijeniti uvozne carine jer su ispunjeni uvjeti za izuzeće iz članka 212.a Carinskog zakonika. Ono je navelo da mu se ne može pripisati ni očita nepažnja, s obzirom na to da je izvršenje carinskih formalnosti povjerilo kvalificiranom suradniku, ni povreda obveza nadzora koju je bilo dužno provoditi.

16 Sud koji je uputio zahtjev ocjenjuje da se poslodavac može smatrati dužnikom carinskog duga u smislu članka 202. stavka 3. prve alineje navedenog zakonika ako je moguće stajalište da je svojim postupanjima uzrokovao nezakonit unos robe, pod uvjetom da se ta postupanja mogu izjednačiti s nezakonitim unosom koji je on proveo. On navodi da još uvijek nije odgovoreno na pitanje na kojim se osnovama moraju ispitati postupanja poslodavca, osobito što se tiče pitanja treba li uzeti u obzir samo postupanja tijela pravne osobe ili i postupanja jednog od njegovih suradnika koji su izravno uzrokovali nezakonit unos, s obzirom na to da je taj suradnik u okviru pravne osobe odgovoran za prijevoz robe.

17 Sud koji je uputio zahtjev također se pita o sudjelovanju društva Ultra-Brag u nezakonitom unosu robe u smislu članka 202. stavka 3. druge alineje Carinskog zakonika, osobito s obzirom na subjektivni element koji se tom odredbom zahtijeva, a kako proizlazi iz uporabe izraza „a znale su ili su opravdano trebale znati da je takav unos nezakonit”. Prema mišljenju tog suda, potrebno je utvrditi treba li se radi ocjene tog subjektivnog elementa smjestiti u položaj zaposlenika ili tijelâ društva Ultra-Brag.

18 Naposljetku, sud koji je uputio zahtjev smatra da treba ispitati je li ispunjen uvjet koji se odnosi na nepostojanje očite nepažnje radi primjene izuzeća od uvoznih carina, kako je propisano u članku 212.a navedenog zakonika, pri čemu takvu ocjenu treba provesti s obzirom na postupanja zaposlenika koji je stvarno djelovao u poslu o kojem je riječ u glavnom postupku.

19 U tim je okolnostima Finanzgericht Baden-Württemberg (Financijski sud u Baden-Württembergu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća tri prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 202. stavak 3. prvu alineju Carinskog zakonika tumačiti na način da pravna osoba koja je unijela robu postaje dužnik u smislu članka 202. stavka 3. prve alineje Carinskog zakonika ako je nezakoniti unos uzrokovao njezin zaposlenik u okviru svojih ovlasti, koji nije njezin zakonski zastupnik?

2. Ako je odgovor na prvo pitanje negativan:

Treba li članak 202. stavak 3. drugu alineju Carinskog zakonika tumačiti na način da:

(a) pravna osoba sudjeluje u nezakonitom unosu robe (i onda) kada je njezin zaposlenik, koji nije njezin zakonski zastupnik, u okviru svojih ovlasti sudjelovao u tom nezakonitom unosu i

(b) u slučaju pravne osobe koja sudjeluje u nezakonitom unosu, u pogledu subjektivnog zahtjeva da su osobe ‚znale ili su opravdano trebale znati', treba uzeti u obzir fizičku osobu koja je pri pravnoj osobi odgovorna za taj posao, čak i ako ta osoba nije zakonski zastupnik te pravne osobe?

3. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo ili drugo prethodno pitanje:

Treba li članak 212.a Carinskog zakonika tumačiti na način da se u slučaju pravne osobe pri ocjeni je li predmetna osoba postupala prijevarno ili s očitim nemarom uzima u obzir isključivo postupanje pravne osobe odnosno njezinih organa, ili joj treba pripisati postupanje fizičke osobe koja je kod nje zaposlena i u okviru svojih dužnosti odgovorna za taj posao?”

O prethodnim pitanjima

Uvodna očitovanja

20 Valja naglasiti da u skladu s člankom 202. stavkom 1. točkom (a) Carinskog zakonika carinski dug nastaje nezakonitim unosom robe. Prema toj istoj odredbi, nezakoniti unos znači unos robe koja nije podnesena carini u skladu s odredbama članaka 38. do 41. navedenog zakonika.

21 Usto, radi općeg interesa zaštite financijskih interesa Unije, odredbe iz članka 202. stavka 3. tog zakonika utvrđuju dužnike carinskog duga koji je nastao nezakonitim unosom robe u područje Unije.

22 U tu svrhu, tri alineje članka 202. stavka 3. tog zakonika utvrđuju uključenost osobe koju se zbog njezina sudjelovanja u nezakonitom unosu robe mora smatrati dužnikom. Tako prva alineja određuje da je dužnik osoba koja je nezakonito unijela robu, odnosno osoba koja je uobičajeno trebala voditi poslove carinjenja i ispuniti obveze deklaranta. Druga i treća alineja odnose se na osobe koje, iako nisu bile dužne provesti poslove carinjenja na temelju odredaba navedenog zakonika, ipak jesu bile uključene u nezakonit unos bilo prije, bilo neposredno nakon njega.

23 Na upućena pitanja potrebno je odgovoriti uzimajući u obzir ta razmatranja.

Prvo pitanje

24 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 202. stavak 3. prvu alineju Carinskog zakonika tumačiti na način da se pravna osoba, čiji je zaposlenik koji nije njezin zakonski zastupnik uzrokovao nezakonit unos robe na carinsko područje Unije, može smatrati dužnikom carinskog duga koji je nastao tim unosom.

25 Ponajprije, iz teksta članka 202. stavka 3. tog zakonika proizlazi da je zakonodavac Unije namjeravao široko definirati osobe koje se može smatrati dužnicima carinskog duga u slučaju nezakonitog unosa robe za carinjenje te da je namjeravao sveobuhvatno utvrditi uvjete za određivanje osoba koje su dužnici carinskog duga (vidjeti presude od 23. rujna 2004., Spedition Ulustrans, C-414/02, EU:C:2004:551, t. 25. i 39.; od 3. ožujka 2005., Papismedov i dr., C-195/03, EU:C:2005:131, t. 38. i od 17. studenoga 2011., Jestel, C-454/10, EU:C:2011:752, t. 12. i 13.).

26 Usto, Sud je već presudio da se članak 202. stavak 3. prva alineja navedenog zakonika odnosi na „osobu” koja je provela nezakonit unos, pri čemu nije precizno navedeno je li riječ o fizičkoj ili pravnoj osobi. Dakle, dužnikom carinskog duga može se smatrati svaka „osoba” u smislu navedene odredbe, odnosno osoba za koju se smatra da je svojim postupanjima uzrokovala nezakonit unos robe (vidjeti presude od 23. rujna 2004., Spedition Ulustrans, C-414/02, EU:C:2004:551, t. 26. i od 3. ožujka 2005., Papismedov i dr., C-195/03, EU:C:2005:131, t. 39.).

27 Prema informacijama sadržanima u zahtjevu za prethodnu odluku, u ovom je slučaju robu na područje Unije unio kapetan broda koji ju je prevozio do riječne luke smještene na tom području po nalogu osobe koja je bila odgovorna za poslove izvoza poduzetniku koji ih je oboje zapošljavao. Taj je kapetan osoba koja je bila dužna, u skladu s člankom 40. Carinskog zakonika, podnijeti robu carini podnošenjem skraćene deklaracije ili carinske deklaracije propisane u tom članku.

28 Ne postupivši na taj način, kapetan broda nezakonito je unio robu na carinsko područje Unije, što ga na temelju članka 202. stavka 3. prve alineje navedenog zakonika čini dužnikom nastalog carinskog duga.

29 Stoga, okolnost da na carinsko područje Unije robu nezakonito unosi zaposlenik nije dostatna da se fizičku ili pravnu osobu koja ga zapošljava ne smatra dužnikom carinskog duga nastalog tim nezakonitim unosom na temelju članka 202. stavka 3. prve alineje tog zakonika.

30 U tom pogledu valja navesti da ako u situaciji poput one u glavnom postupku zaposlenik provede nezakonit unos, poštujući okvir zadaće koju mu je povjerio njegov poslodavac i izvršavajući naloge koje mu je u tu svrhu dao drugi zaposlenik tog poslodavca koji je ovlašten u tom pogledu u okviru vlastitih dužnosti, tada je taj prvonavedeni zaposlenik samo postupao u okviru svojih ovlasti, u ime i za račun svojeg poslodavca.

31 Doista, ako zaposlenik u ime i za račun poslodavca provede nezakonit unos robe na carinsko područje Unije, tada se taj poslodavac mora smatrati osobom koja je svojim postupanjima uzrokovala taj nezakonit unos (vidjeti u tom smislu presudu od 23. rujna 2004., Spedition Ulustrans, C-414/02, EU:C:2004:551, t. 29.).

32 Stoga se u situaciji poput one u glavnom postupku poslodavac može smatrati dužnikom carinskog duga nastalog nezakonitim unosom robe primjenom članka 202. stavka 3. prve alineje Carinskog zakonika.

33 Osim toga, na taj zaključak ne može utjecati okolnost da ni zaposlenik koji je uzrokovao nezakonit unos robe, ni zaposlenik koji mu je nadređen i po čijem je nalogu postupao, nisu zakonski zastupnici pravne osobe koja ih zapošljava jer primjena članka 202. stavka 3. prve alineje navedenog zakonika u odnosu na poslodavca zaposlenika koji je uzrokovao nezakonit unos uvjetuje samo to da je taj poslodavac imao svojstvo „osobe” u smislu te odredbe.

34 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 202. stavak 3. prvu alineju Carinskog zakonika treba tumačiti na način da se pravna osoba, čiji je zaposlenik koji nije njezin zakonski zastupnik uzrokovao nezakonit unos robe na carinsko područje Unije, može smatrati dužnikom carinskog duga koji je nastao tim unosom ako je taj zaposlenik unio predmetnu robu poštujući okvir zadaće koju mu je povjerio njegov poslodavac i izvršavajući naloge koje mu je u tu svrhu dao drugi zaposlenik tog poslodavca, koji je ovlašten u tom pogledu u okviru vlastitih dužnosti, te je na taj način u okviru svojih ovlasti postupao u ime i za račun svojeg poslodavca.

35 S obzirom na odgovor na prvo pitanje, ne treba odgovoriti na drugo pitanje.

Treće pitanje

36 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 212.a Carinskog zakonika tumačiti na način da se radi utvrđivanja je li poslodavac, koji je pravna osoba, postupio prijevarno ili s očitom nepažnjom u smislu tog članka ne treba promatrati isključivo sâm poslodavac, nego mu valja pripisati i postupanje jednog ili više zaposlenika koje on zapošljava, a koji su bili zaduženi za unos predmetne robe na carinsko područje Unije u okviru svojih odnosnih dužnosti.

37 U skladu s člankom 212.a navedenog zakonika, povoljno tarifno postupanje ili oslobođenje ili potpuno ili djelomično izuzeće od uvozne ili izvozne carine, koji su predviđeni carinskim propisom, također se primjenjuje u slučajevima kada je carinski dug nastao prema člancima 202. do 205. tog zakonika ako postupanje dotične osobe ne podrazumijeva ni prijevaru ni očitu nepažnju, a ta osoba podnese dokaz da su zadovoljeni „drugi uvjeti za primjenu” povoljnog tarifnog postupanja, oslobođenja ili izuzeća.

38 Pojam „dotična osoba” u smislu članka 212.a Carinskog zakonika mora se, uzimajući u obzir tekst te odredbe, shvatiti na način da se odnosi na svaku fizičku ili pravnu osobu koju se smatra dužnikom carinskog duga na temelju članaka 202. do 205. navedenog zakonika, osobito zbog toga što je ta osoba svojim postupanjima uzrokovala nezakonit unos robe na carinsko područje Unije.

39 U okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, a radi ocjene postojanja prijevare ili očite nepažnje poslodavca, koji je pravna osoba, ne treba promatrati isključivo sâmog poslodavca, nego valja uzeti u obzir i postupanje jednog ili više zaposlenika koji su uzrokovali nezakonit unos robe, poštujući pritom okvir zadaće koju im je povjerio njihov poslodavac i postupajući u okviru svojih odnosnih ovlasti u ime i za račun svojeg poslodavca.

40 Također valja navesti da činjenica da predmetni zaposlenici nisu tijela ili zakonski predstavnici pravne osobe koja ih zapošljava ne utječe na zaključak da se u okolnostima navedenima u prethodnoj točki ove presude postojanje prijevare ili očite nepažnje poslodavca koji je pravna osoba ocjenjuje uzimajući u obzir i postupanje tih zaposlenika.

41 S obzirom na prethodna razmatranja, na treće pitanje valja odgovoriti da se članak 212.a Carinskog zakonika treba tumačiti na način da radi ocjene je li poslodavac, koji je pravna osoba, postupio prijevarno ili s očitom nepažnjom u smislu tog članka, ne treba promatrati isključivo sâmog poslodavca, nego mu valja pripisati i postupanje jednog ili više zaposlenika koji su uzrokovali nezakonit unos robe, poštujući pritom okvir zadaće koju im je povjerio njihov poslodavac i postupajući u okviru svojih odnosnih ovlasti u ime i za račun svojeg poslodavca.

Troškovi

42 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (treće vijeće) odlučuje:

1. **Članak 202. stavak 3. prvu alineju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice, kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EZ) br. 1791/2006 od 20. studenoga 2006., treba tumačiti na način da se pravna osoba, čiji je zaposlenik koji nije njezin zakonski zastupnik uzrokovao nezakonit unos robe na carinsko područje Unije, može smatrati dužnikom carinskog duga koji je nastao tim unosom ako je taj zaposlenik unio predmetnu robu poštujući okvir zadaće koju mu je povjerio njegov poslodavac i izvršavajući naloge koje mu je u tu svrhu dao drugi zaposlenik tog poslodavca, koji je ovlašten u tom pogledu u okviru vlastitih dužnosti, te je na taj način u okviru svojih ovlasti postupao u ime i za račun svojeg poslodavca.**

2. **Članak 212.a Uredbe br. 2913/92, kako je izmijenjena Uredbom br. 1791/2006, treba tumačiti na način da radi ocjene je li poslodavac, koji je pravna osoba, postupio prijevarno ili s očitom nepažnjom u smislu tog članka, ne treba promatrati isključivo sâmog poslodavca, nego mu valja pripisati i postupanje jednog ili više zaposlenika koji su uzrokovali nezakonit unos robe, poštujući pritom okvir zadaće koju im je povjerio njihov poslodavac i postupajući u okviru svojih odnosnih ovlasti u ime i za račun svojeg poslodavca.**

Potpisi